

А. Ю. Доброскок<https://orcid.org/0000-0002-7047-8566>кандидат юридичних наук, директор
Юридичного ліцею імені Ярослава Кондратьєва
Національної академії внутрішніх справ

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ ПРИ БАНДИТИЗМІ

В статті досліджується поняття «особа злочинця» шляхом виокремлення з поняття «особа» за принципом від загального до спеціального. Оскільки поняття «особа злочинця» має соціально-правовий характер і поєднує в собі загальносоціальне поняття «особа» і правове поняття «злочинець», то вчинення злочину виявляє в особі не тільки її антигромадську спрямованість, а й не повністю розкривають його соціальну сутність. Правильне судження про людину можливе лише за всіма ознаками і проявами її як особистості. Лише завдяки цьому сукупність і співвідношення соціально-позитивних і соціально-негативних якостей дають повну картину осіб, які вчиняють злочини. На основі отриманих результатів надається характеристика особи злочинця в теорії кримінології. Одним із найбільш складних і важливих теоретичних питань кримінального права та кримінології є розмежування на перший погляд близьких, але різних за сутністю та змістом понять «суб'єкт злочину» та «особа злочинця». Водночас ототожнення цих понять неминуче призводить до методологічної помилки, яка чекає кожного дослідника при їх вивченні. Тому необхідним і необхідним моментом з точки зору теорії є розмежування або відмінність цих понять один від одного. Завдяки дослідженню основних парадигм та ключових показників особи злочинця аналізується взаємозалежність поняття особи злочинця при скоєнні суспільно-небезпечного діяння, передбаченого ст. 257 КК України. Вивчення особи злочинця даного типу в даний час набуває особливого значення. Той факт, що особи, що вчиняють бандитизм, мають свої характерні риси, ні в кого не викликає сумнівів. Усі особливості пов'язуються з моральнопсихологічною характеристикою особи, мотивацією відповідної злочинної поведінки. Зростання рівня агресивної злочинності, загострення її якісних характеристик, дозволяють висунути гіпотезу про те, що і в самій особі злочинця міститься комплекс специфічних рис та якостей, які відрізняють її від інших категорій злочинців. Тому необхідно виділити особу, яка вчиняє бандитизм, в самостійний тип у структурі вчення про особу злочинця. Досить велика частина засуджених за бандитизм – це особи, які цілком сформувались на ґрунті явної антигромадської спрямованості особистості. Зміст інтересів та прагнень, їх розвиток та зміни залежать, як правило, від рівня освіченості. Низький освітній рівень у більшості випадків – показник обмеженого кола інтересів; але це зовсім не означає, що людина через це є злочинцем.

Ключові слова: особа злочинця, кримінологічна характеристика особи злочинця, потерпілий, бандитизм.

Вступ. Зміст поняття особи злочинця поєднує в собі соціальне поняття особи та правове поняття злочинця, тому проблему особи злочинця слід вирішувати на основі загальносоціологічної теорії особистості. Поняття «людина» містить у собі неподільну єдність різних сторін її сутності: соціальної, психологічної, біологічної. Слово «особа» стосується лише конкретних соціальних характеристик. Людина – це соціальна сутність людини, те, чим вона стала в процесі соціалізації, її діяльності в суспільстві. Соціальні якості конкретної людини пов'язані з рівнем її свідомості, змістом внутрішнього духовного світу. Свідомість, зумовлена соціальним середовищем і минулим досвідом, стає активним елементом особистості, визначаючи вибір тієї чи іншої соціальної позиції, лінії і форми поведінки в конкретних випадках.

Таке розуміння особистості передбачає діалектичну єдність соціального і психологічного, їх взаємообумовленість. Вивчення особи злочинця в кримінології підпорядковується виявленню закономірностей злочинної поведінки, злочинності як сукупного явища, їх детермінації

та розробці науково обґрунтованих рекомендацій щодо боротьби зі злочинністю. Людина наділена неповторними властивостями і якостями, які відображають особистий життєвий досвід людини, її буття, специфічний матеріал її сім'ї, мікросередовища, в якому вона живе, зумовлені виробничими, побутовими та іншими відносинами і зв'язками.

Стан наукової розробки. Зазначене питання в кримінологічній науці належить до категорії недостатньо вивчених. Його досліджують здебільшого крізь призму насильницької злочинності. Окремі питання, пов'язані з характеристикою осіб, які вчиняють насильство в сім'ї, розглядали у своїх працях Ю.М. Антонян, М.І. Бажанов, О.М. Бандурка, А.Б. Блага, І.Г. Богатирьов, О.В. Бойко, В.В. Василевич, В.В. Вітвіцька, О.М. Джужа, О.Г. Колб, Д.В. Коломоець, І.І. Карпець, О.М. Костенко, В.В. Пивоваров, А.А. Піонтковський та ін.

Тому **метою** даної статті є проведення кримінологічної характеристики особи злочинця при бандитизмі.

Виклад основного матеріалу. Людину як особистість формує вся сукупність економічних, політичних, ідеологічних, моральних, правових, побутових, культурних, естетичних та інших умов, що складають зміст суспільного та особистого життя, їх відображення в суспільній та особистій свідомості. Зазначене має важливе значення для правильного розуміння особистості злочинця, є основою для виявлення «механізмів» формування таких особистостей, вказує на можливі джерела негативних моральних якостей та асоціальних уявлень.

Людина не народжується окремою особистістю, але в процесі свого розвитку, проникнення в соціальне середовище, засвоєння навколишньої дійсності, певних норм думок, уявлень, моралі і звичок, поведінкових особливостей суспільства, до якого вона належить, вона починає розвиватися в даному соціумі й стає з ним одним цілим. Процес, під час якого індивід розвивається і набуває своєрідного соціального обличчя, називається соціалізацією. Проблемою соціалізації є особистість злочинця, яка поступово формується. Більшість кримінологів вважають, що ніхто не приречений на скоєння злочину, індивіди стають злочинцями внаслідок дефектів їх соціалізації [10, с. 89]. Раніше ми наголошували, що поняття «особа злочинця» має соціально-правовий характер, поєднує в собі загальносоціальне поняття «особа» і правове поняття «злочинець». Тобто

вчинення злочину виявляє в особі не тільки її антигромадську спрямованість, а й не повністю розкривають його соціальну сутність. Правильне судження про людину можливе лише за всіма ознаками і проявами її як особистості. Лише завдяки цьому сукупність і співвідношення соціально-позитивних і соціально-негативних якостей дають повну картину осіб, які вчиняють злочини.

Особі злочинця притаманна також певна система морально-психологічних переконань, якостей, установок, інтелектуальних, емоційних і вольових якостей. Морально-психологічні особливості особи злочинця знаходяться в діалектичному взаємозв'язку з його соціальними якостями, а тому повинні розглядатися в їх єдності. Виходячи з викладеного, можна стверджувати, що особа злочинця – це сукупність суспільно значущих якостей, ознак, зв'язків і відносин, які в сукупності з іншими (не особистісними) ситуаціями роблять особу винною у вчиненні кримінального злочину, що є наслідком його злочинної поведінки [11, с. 66–71].

Одним із найбільш складних і важливих теоретичних питань кримінального права та кримінології є розмежування на перший погляд близьких, але різних за сутністю та змістом понять «суб'єкт злочину» та «особа злочинця». Водночас ототожнення цих понять неминуче призводить до методологічної помилки, яка чекає кожного дослідника при їх вивченні. Тому необхідним і необхідним моментом з точки зору теорії є розмежування або відмінність цих понять один від одного. «Суб'єкт злочину» як кримінально-правове поняття за своїм змістом більш конкретно пов'язане з поняттям «особа винного», оскільки воно обмежене законодавчими ознаками (фізична особа, совість і вік), за якими вчинений злочин отримує кримінально-правове значення для особи, яка вчинила злочинне діяння.

Вивчення особи злочинця має відбуватись на надійній правовій основі, тобто вивчення особи тих, хто за законом вважається суб'єктом злочину. Отже, ця категорія має строкову межу: з моменту вчинення злочину до винесення судом обвинувального вироку та відбуття покарання у кримінальному провадженні та погашення (зняття) судимості. Після відбуття покарання та погашення (зняття) судимості особа вже не є злочинцем, а тому не може вважатися злочинцем. Але кримінологів більше цікавить походження особистості злочинця, тобто процес її становлення та розвитку, який розкриває детермінанти її

формування. Такий інтерес зникає, коли людина перестає бути асоціальною [12, с. 90].

Таким чином, антигромадські якості, що характеризують особу злочинця, наявні до злочину і зумовлюють його вчинення, але визнання конкретної особи злочинцем можливе лише після та у зв'язку з вчиненням злочину. Особистість злочинця на основі діалектичної єдності необхідно вивчати на трьох основних рівнях: загальному, особливому та індивідуальному. На першому рівні розглядається загальне поняття про особу правопорушника, її основні риси та характеристики. На другому рівні розглядаються різні категорії та типи злочинців відповідно до різних видів злочинів. На третьому рівні – вивчення одиничного, тобто особистості конкретного злочинця, його особистісних особливостей, які мають першочергове значення для індивідуальної профілактики.

Усі особи, які вчиняють злочини, відрізняються одна від одної за демографічними, психологічними та іншими ознаками, а з іншого боку, вони схожі одна на одну за схожими характеристиками та утворюють стійкі групи. Ця проблема вирішується шляхом поділу злочинців на різні групи та типи, що досягається класифікацією та типологією. Класифікація означає поділ статистичної сукупності на групи на основі деяких очевидних ознак. У рамках класифікації, по суті, досліджується не окрема особа в комплексі її характеристик, а група злочинців. Класифікацію злочинців можна проводити за різними ознаками, з яких слід виділити дві великі групи ознак: 1) соціологічні (соціально-демографічні); 2) кримінально-правові [13, с. 88–92].

До першої групи ознак належать соціально-демографічні ознаки, що характеризують людину: а) стать (чоловіча та жіноча). Вибіркові кримінологічні дослідження показують, що значну кількість (до 90%) злочинців складають чоловіки. Але в деяких видах злочинів доля жінок вище, ніж у злочинах загалом, наприклад, у затриманих за обман покупців і клієнтів тощо; б) вік (неповнолітні від 14 до 18 років, молодь 18–24, 25–29 років (деякі автори визначають молодий вік до 35 років), дорослі 30–39 і 40–49 років, старші – 50 років і старше). Ця характеристика злочинців дозволяє зробити висновки про особливості злочинної діяльності та злочинної поведінки представників різних груп.

Статистика досліджень свідчить, що найбільше злочинів вчиняють особи у віці від 16 до 40 років (70–75%), а середній вік злочинців становить близько 30 років. Найважливішою

є група, до якої входять особи віком від 16 до 29 років, за якою йдуть особи віком від 30 до 39 років, а потім спад злочинної діяльності, а найменша частка правопорушників – особи віком понад 60 років. Припадає на осіб. Більшість злочинів, таких як вбивства, тілесні ушкодження, крадіжки, підступність, тяжкі злочини, з'валтування вчиняються особами у віці до 30 років [10, с. 93].

Матеріали досліджень, проведених у місцях позбавлення волі, свідчать про те, що вік осіб, які відбувають покарання, становить переважно 16–39 років; в) соціальний статус (робітники, службовці, фермери, студенти, пенсіонери, безробітні, одружені тощо). Дослідження злочинців показують, що, наприклад, близько 50% злочинців не перебували в шлюбі на момент вчинення злочину, спостерігається й інша закономірність: зі збільшенням кількості засуджених збільшується кількість неодружених. Вибіркові дослідження показують, що більшість правопорушників були цілком дієздатними, і лише невелика частина з них мала обмежену працездатність. Також така класифікація не відображає відмінностей у кримінально-правових характеристиках осіб, які вчинили злочини. Крім того, до цього набору ознак входять: рівень освіти, матеріальне забезпечення, місце проживання, громадянство та ін [14, с. 117].

До другої групи (кримінально-правові ознаки) належать: а) за видами вчинених правопорушень. У зв'язку з цим виділяють «хуліганів», «убивць», «зłodіїв», «хабарників» тощо; б) характер і тяжкість вчиненого правопорушення; в) вперше вчинення або рецидив злочину; г) вчинення злочину групою; д) форма правопорушення (умисне чи необережне); е) період злочинної діяльності та ін. В окрему групу виділяють ознаки, що відображають стан здоров'я правопорушника. У цьому відношенні можуть бути виключені здорові люди, а також особи, які страждають на фізичні чи психічні розлади.

Крім того, особу винного можна класифікувати за іншими критеріями: суспільна небезпека, характер, мотив (спрямованість), спонування до вчинення злочину, кількість учасників (одноосібно чи у складі групи). Криміногенний перехід особи в злочинця, причини (критерії) формування типології злочинців є: – характер антигромадської спрямованості злочинців та зміст мотивації їх злочинної поведінки (за мотивацією), їх проектування та розробки, а також розуміння процесу формулювання

цілей для їх реалізації в реальних кримінальних правопорушеннях); – глибина антигромадської спрямованості злочинців і ступінь стійкості їх злочинної мотивації [16, с. 28].

Вивчення особи злочинця даного типу в даний час набуває особливого значення. Той факт, що особи вчиняють бандитизм, мають свої характерні риси, ні в кого не викликає сумнівів. Усі особливості пов'язуються з морально-психологічною характеристикою особи, мотивацією відповідної злочинної поведінки. Зростання рівня агресивної злочинності, загошення її якісних характеристик, дозволяють висунути гіпотезу про те, що і в самій особі злочинця міститься комплекс специфічних рис та якостей, які відрізняють її від інших категорій злочинців. Тому необхідно виділити особу, яка вчиняє бандитизм, в самостійний тип у структурі вчення про особу злочинця. Причому, якщо остання є загальною категорією, то особа агресивного злочинця буде розглядатися як її складова, структурний елемент певного роду, а особа, наприклад, учасника бандитського угруповання – підструктурний елемент на правах окремого [17, с. 26].

Особа злочинця найбільш повно характеризується саме в момент вчинення злочину, і тут простежуються кримінологічні особливості поведінки певної категорії злочинців. Зокрема, особа, що вчиняє бандитизм, відрізняється набором ознак, характерних лише для неї, а саме – специфічних навичок, вмінь, комплексу інтересів та інших істотних і стійких властивостей, які закономірно сформувалися під впливом негативних елементів соціального середовища, що врешті-решт реалізувались у таких формах як організація банди, участь у ній або у вчинюваних нею нападах. Усе це з повною мірою відноситься до характеристик вивчених нами осіб, що вчиняють бандитизм. Вивчення архівних кримінальних справ та матеріалів кримінальних проваджень про бандитизм показує, що серед осіб, які вчинили ці злочини, переважну більшість складають чоловіки (98%). За даними інших авторів, цей показник дорівнює 89–95% [18, с. 29].

Очевидно, що розбіжності не дуже істотні, й, на нашу думку, вони не виражають тенденцію зменшення питомої ваги жінок у даному виді злочинів, а є, швидше за все, наслідком статистичної девіантності. Стійка перевага чоловіків обумовлюється характером злочинної діяльності. Певний інтерес представляють особливості вікових характеристик розглядуваного типу злочинців, оскільки на кожному віковому етапі роз-

витку соціальний зміст особистості змінюється. Вікові особливості певних періодів життя сприяють формуванню змін у психології конкретних осіб. У кримінологічному плані велике значення має і те, в якому віці людина починає скоювати злочини: чим раніш вона порушує кримінальний закон, тим вище ймовірність рецидиву у майбутньому. Серед засуджених вікові характеристики мають явно виражену специфіку. Зокрема, питома вага неповнолітніх лише 0,5%, хоча серед інших груп та категорій злочинців цей показник від 4 до 20 разів вищий.

Для неповнолітніх характерним є вчинення спонтанних злочинів. Сучасні агресивні злочинці мають певний життєвий досвід, авторитет, навички скоєння злочинів, здатність до досягнення злочинних цілей за допомогою насильства, гарно фізично підготовлені тощо. Природно, такі якості ще не сформувалися у неповнолітніх. Кримінальну активність найчастіше виявляють особи від 18 до 30 років, частка яких складає 61% від загальної кількості вивчених осіб. Хоча названий вік притаманний для осіб, які вчиняють не тільки названі діяння, але й інші насильницькі злочини, з початку 90-х років спостерігається зростання питомої ваги осіб старше 30 років: з 21% до 26%. Цю тенденцію відображають і результати нашого дослідження: питома вага вікової групи 30–40-літніх – 36%. Звертають на себе увагу дві вікові групи – від 18 до 24 років і від 25 до 29 років, представники яких сукупно найбільш численні (61%) [18, с. 32].

З цього випливає, що досить велика частина засуджених за бандитизм – це особи, які цілком сформувалися на ґрунті явної антигромадської спрямованості особистості. Зміст інтересів та прагнень, їх розвиток та зміни залежать, як правило, від рівня освіченості. Низький освітній рівень у більшості випадків – показник обмеженого кола інтересів; але це зовсім не означає, що людина через це є злочинцем. Такі інтереси служать лише сприятливим ґрунтом для розвитку негативних властивостей та якостей особистості. Цілком зрозуміло, що в осіб з однаковим освітнім рівнем часто збігаються погляди на життя, їм легше встановлювати дружні стосунки між собою. За нашими даними, у 50 випадках з 85 ці злочинці мали однаковий освітній рівень, дуже вузьке коло інтересів та прагнень: гроші, їжа, алкоголь, наркотики, престижні речі. Проте серед них спостерігається зростання освітнього рівня: кожен третій має вищу або середню фахову освіту, кожен другий – середню. Можна

назвати ряд обставин, які обумовили названу вище тенденцію [19, с. 93].

Визначальною серед них, на наш погляд, є девальвація освіти, як середньої спеціальної, так і вищої. Не можна ігнорувати також втягнення в злочинність осіб з числа інтелігенції, які стала головною «жертвою» процесу зубожіння в результаті лібералізації економіки. Багато молодих людей після одержання середньої освіти, закінчення технікуму, орієнтуючись на швидке досягнення високого рівня матеріального добробуту, вибрали кримінальний шлях, вдалися до лав організованої злочинності. Нарешті, в умовах криміналізації соціальних відносин у злочинне середовище, у тому числі в банди, активно включаються колишні військовослужбовці, працівники силових структур, які опинились за межами соціальних формацій в результаті помилкової кадрової політики або непродуманих реорганізацій.

У плані кримінологічного вивчення особистості організованого агресивного злочинця велике значення має дослідження питання про стійкість антигромадської орієнтації та поведінки суб'єкта. З числа осіб, засуджених за бандитизм, майже 30% вчинили два або більше злочинів, близько 20% скоювали злочинні дії в складі організованої групи. Майже кожен другий (42%) раніше притягувався до кримінальної відповідальності за корисливі злочини, 11% – за тяжкі та особливо тяжкі злочини [21, с. 88]. Кожен четвертий до скоєння злочину перебував на оперативному обліку в ОВС. Викладене вище дає підставу стверджувати, що рецидив серед цих злочинців перевищує аналогічні середньостатистичні показники.

Висновки. Таким чином, «особа злочинця», як більш широке поняття, ніж «суб'єкт злочину», охоплює всі види ознак, що лежать поза межами поняття, крім ознак суб'єкта злочину. Склад, який обов'язково враховується судом при призначенні покарання за суспільно небезпечне діяння. Також досліджується особистість злочинця в соціальному середовищі та її взаємодія з соціологічними даними. Для повної кримінально-правової характеристики злочинця необхідно володіти відомостями про його кримінально-правову характеристику, включаючи спрямованість злочинної поведінки, мотиви і цілі злочину, стислу інформацію про судимості, рецидив злочинів, множинність злочинів та ін.

У сучасну агресивну злочинність, зокрема, організовану і бандитизм, активно втягуються особи молодого віку (від 18 до 30 років), які не

знайшли свого місця в житті та обрали кримінальний спосіб існування. Збільшується питома вага осіб зрілого віку, які виконують, як правило, функції лідерів. Зменшується частка робітників та службовців, у той же час зростає кількість представників приватного бізнесу і комерційних структур. Різко збільшується питома вага осіб, які не мають легального джерела доходів. Остання тенденція повною мірою відображає виникнення в нашому суспільстві особливого прошарку, який є найбільш криміногенним, і визначає на сьогоднішній день як особливості вітчизняної злочинності, так і особистісні характеристики осіб, які скоюють злочини. Спостерігається досить високий освітній рівень злочинців, що обумовлює їх поведінку. Сформувався новий імідж агресивного злочинця (члена організованої, бандитської групи). Складовими нового «образа» є компетентність у злочинному бізнесі та авторитет в злочинному середовищі.

Список використаної літератури:

1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2019, 96 с.
2. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (Конвенцію ратифіковано із застереженнями Указом Президії Верховної Ради № 3484-XI від 26.01.1987 р. *Верховна Рада України*. 2011. URL : <http://rada.gov.ua/>
3. Про затвердження Положення про Національну поліцію : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 р. № 877. URL : <http://rada.gov.ua>
4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Дата оновлення: 20.12.2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 21.01.2020).
5. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. Дата оновлення: 14.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 20.01.2020).
6. Вознюк А. А. Концептуальні засади запобігання суспільно небезпечним діянням. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 2(99). С. 156–165. URL: <https://scientbul.naiu.kiev.ua/index.php/scientbul/article/view/179>
7. Головкін Б. М. Віктимна поведінка жертв злочинів. *Проблеми законності*. 2016. Вип. 135. С. 124–135. URL: [file:///C:/Users/prof/Downloads/Pz_2016_135_15%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/prof/Downloads/Pz_2016_135_15%20(1).pdf)
8. Головкін Б. М. Теперішнє і майбутнє кримінології. *Проблеми законності*. 2020. Вип. 149. С. 168–184. URL: <http://plaw.nlu.edu.ua/issue/view/12367/6456>
9. Головкін Б. М. Як стають жертвами злочинів. *Проблеми законності*. 2017. Вип. 136.

- C. 161–172. URL: file:///C:/Users/prof/Downloads/Pz_2017_136_19.pdf
10. Джужа О. М., Моїсєєв Є. М., Василевич В. В. Кримінологія : навчально-методичний посібник. Київ : Атіка. 2003. 400 с.
 11. Джужа О. М., Моїсєєв Є. М., Василевич В. В. Кримінологія. Спеціалізований курс лекцій зі схемами. Загальна та Особлива частини : навчальний посібник. Київ : Атіка. 2001. 368 с.
 12. Ковальський В. С., Семаков Г. С., Костенко О. М. Кримінологія : підручник. Видавництво Юрінком Інтер, 2018. 344 с.
 13. Кримінологія : підручник / А. М. Бабенко, О. Ю. Бусол, О. М. Костенко та ін. ; за заг. ред. Ю. В. Нікітіна, С. Ф. Денисова, Є. Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків : Право. 2018. 416 с.
 14. Кримінологія : навчальний посібник-практикум (для здобувачів вищої освіти, що навчаються на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти (081 «Право», 262 «Правоохоронна діяльність») / С. А. Шалгунова, А. М. Орлеан, О. С. Скок, Т. В. Шевченко, Ю. М. Крамаренко, Г. В. Барабаш, Ю. В. Волошина, І. В. Шило/за заг. ред. к.ю.н., доц. С. А. Шалгунової / Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. 332 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/5157/1/%D0%9A%D1%80%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf>
 15. Кримінологія : навч.-метод. посіб. / В. М. Дрьомін, Ж. В. Мандриченко, Т. В. Мельничук [та ін.] ; НУ ОЮА, Ін-т прокуратури та слідства ; рец. О. В. Туляков. Одеса : Гельветика, 2015. 145 с. DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.825>
 16. Кримінологія. Загальна частина : навч.-метод. посібник / В. М. Дрьомін, Т. В. Мельничук, Ю. О. Стрельковська [та ін.] ; рец.: В. О. Туляков, В. Г. Пожар ; НУ «ОЮА». Одеса : Гельветика, 2018. 52 с. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.12015>
 17. Кримінологія. Особлива частина : навч.-метод. посібник / В. М. Дрьомін, Т. В. Мельничук, Ю. О. Стрельковська [та ін.] ; рец. : В. О. Туляков, В. Г. Пожар; НУ «ОЮА». Одеса : Гельветика, 2018. 72 с. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.12017>
 18. Курс кримінології : Загальна частина : підручник : у 2-х кн. / М. В. Корнієнко, Б. В. Романюк, І. М. Мельник та ін. Кн. 2. Київ : Юрінком Інтер, 2001. 48 с.
 19. Курс кримінології : Особлива частина : підручник : у 2-х кн. / О. М. Джужа, П. П. Михайленко, О. Г. Кулик та ін. Кн. 1. Київ : Юрінком Інтер. 2001. 352 с.
 20. Оболенцев В. Ф. Базові засади системного аналізу злочинності та віктимізації в Україні : монографія. Харків : Юрайт, 2016. 116 с. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12015/1/Obolencev_2016_mon.pdf
 21. Орловський Б. М. Кримінологія : навч.-метод. посіб. для студентів денного (заочного) відділення економіко-правового ф-ту першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право». Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 150 с. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/29483>
 22. Федчун Н. О. Кримінологія : навч.-метод. посіб. [Електронний ресурс]. Одеса, 2020. DOI: [10.32837/11300.12337](https://doi.org/10.32837/11300.12337)

Dobroskok A. Yu. Criminology characteristics of the person of the criminal in banditism

The article examines the concept of «person of the criminal» by separating it from the concept of «person» according to the principle from general to special. Since the concept of «person of a criminal» has a socio-legal character and combines the general social concept of «person» and the legal concept of «criminal», the commission of a crime reveals in a person not only his anti-social orientation, but also does not fully reveal his social essence. A correct judgment about a person is possible only based on all the signs and manifestations of his personality. Only thanks to this, the totality and ratio of socially positive and socially negative qualities give a complete picture of persons who commit crimes. Based on the obtained results, the characteristics of the criminal in the theory of criminology are given. One of the most complex and important theoretical issues of criminal law and criminology is the distinction between the concepts of «subject of crime» and «criminal person», which are close at first glance, but different in essence and content. At the same time, the identification of these concepts inevitably leads to a methodological error that awaits every researcher when studying them. Therefore, a necessary and necessary moment from the point of view of the theory is the demarcation or distinction of these concepts from each other. Thanks to the study of the main paradigms and key indicators of the identity of the criminal, the interdependence of the concept of the identity of the criminal is analyzed when committing a socially dangerous act, provided for in Art. 257 of the Criminal Code of Ukraine. Studying the identity of a criminal of this type is currently gaining special importance. The fact that individuals who commit banditry have their own characteristics is beyond doubt. All features are associated with the moral and psychological

characteristics of a person, the motivation of the corresponding criminal behavior. The increase in the level of aggressive crime, the aggravation of its qualitative characteristics, allows us to put forward the hypothesis that the criminal himself contains a complex of specific traits and qualities that distinguish him from other categories of criminals. Therefore, it is necessary to single out a person who commits banditry as an independent type in the structure of the doctrine of the identity of a criminal. Quite a large part of those convicted of banditry are persons who were completely formed on the basis of a clear anti-social orientation of the individual. The content of interests and aspirations, their development and changes depend, as a rule, on the level of education. A low educational level in most cases is an indicator of a limited range of interests; but this does not mean that a person is a criminal because of this.

Key words: *person criminal, criminological characteristics of the criminal, injured, thuggery.*